Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MANUELA CAMPOSA SÁNCHEZA-BORDONY
przedstawiona w dniu 20 lipca 2017 r.[1]

Sprawa C-256/16

Deichmann SE
przeciwko
Hauptzollamt Duisburg

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Finanzgericht Düsseldorf (sąd ds. finansowych w Düsseldorfie, Niemcy)]

Odesłanie prejudycjalne – Dumping – Wniosek o zwrot celnych należności przywozowych zapłaconych na podstawie rozporządzenia uznanego za nieważne – Rozporządzenie wykonawcze (UE) 2016/223 – Rozporządzenie wydane w wykonaniu wyroku Sądu – Ważność

1. Wątpliwość, jaka powstaje w niniejszym odesłaniu prejudycjalnym, dotyczy skutków stwierdzenia nieważności rozporządzenia nakładającego cła antydumpingowe. Odpowiadając na pytania sądu krajowego, Trybunał Sprawiedliwości ma okazję sprecyzować ramy swojego orzecznictwa dotyczącego zakresu wyroków stwierdzających akty instytucji Unii.

2. W niniejszym przypadku wątpliwości powstają w ramach pytania prejudycjalnego dotyczącego ważności rozporządzenia wykonawczego (UE) 2016/223[2], którym Komisja rozpoczęła działania w celu usunięcia naruszeń prawa stwierdzonych przez Trybunał we wcześniejszym orzeczeniu[3] stwierdzającym nieważność określonych rozporządzeń antydumpingowych.

3. Rozporządzenia te, których nieważność następnie została stwierdzona, służyły za podstawę poboru ceł antydumpingowych nałożonych na spółkę Deichmann SE[4], przywożącą do Unii obuwie pochodzące z Chin i Wietnamu, która z powodu tego stwierdzenia nieważności zażądała zwrotu zapłaconych przez nią kwot.

4. Sąd odsyłający pyta Trybunał o to, czy rozporządzenie wykonawcze 2016/223 jest ważne, ponieważ jeżeli nie jest, to należałoby zwrócić Deichmannowi to, co ten na jego podstawie zapłacił.

5. W dyskusji konfrontowane są z jednej strony uprawnienie instytucji Unii do wznowienia postępowania, po zakończeniu którego można domagać się ceł antydumpingowych w sytuacji stwierdzenia nieważności ceł antydumpingowych, a z drugiej strony prawo podmiotów do stabilności ukształtowanych już sytuacji, jak również do rzeczywistej ochrony ich pozycji prawnej.

1 Język oryginału: hiszpański.

2 Rozporządzenie wykonawcze Komisji z dnia 17 lutego 2016 r. ustanawiające procedurę oceny niektórych wniosków o traktowanie na zasadach rynkowych i o indywidualne traktowanie składanych przez producentów eksportujących z Chin i Wietnamu i wykonujące wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawach połączonych C-659/13 i C-34/14 (Dz.U. 2016, L 41, s. 3).

3 W wyroku z dnia 4 lutego 2016 r., C & J Clark International i Puma (C-659/13 i C-34/14, EU:C:2016:74), Trybunał stwierdził nieważność rozporządzenia (WE) nr 1472/2006 i rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 1294/2009.

4 Zwana dalej „Deichmannem”.

I. Ramy prawne

A. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

6. Zgodnie z art. 263 TFUE:

„[…]

Każda osoba fizyczna lub prawna może wnieść, na warunkach przewidzianych w akapitach pierwszym i drugim, skargę na akty, których jest adresatem lub które dotyczą jej bezpośrednio i indywidualnie oraz na akty regulacyjne, które dotyczą jej bezpośrednio i nie wymagają środków wykonawczych.

[…]

Skargi przewidziane w niniejszym artykule wnosi się w terminie dwóch miesięcy, stosownie do przypadku, od daty publikacji aktu lub jego notyfikowania skarżącemu lub, w razie ich braku, od daty powzięcia przez niego wiadomości o tym akcie”.

7. Zgodnie z art. 266 TFUE:

„W przypadku orzeczenia o nieważności aktu przyjętego przez instytucję, organ lub jednostkę organizacyjną lub stwierdzenia, iż zaniechanie przez nią działania jest sprzeczne z traktatami, jest ona zobowiązana do podjęcia środków, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

[…]”.

B. Rozporządzenie (EWG) nr 2913/92[5]

8. Artykuł 221 stanowi:

„[…]

3. Powiadomienie dłużnika nie może nastąpić po upływie trzech lat, licząc od dnia powstania długu celnego. Bieg tego terminu zostaje zawieszony z chwilą złożenia odwołania w rozumieniu art. 243 na czas trwania procedury odwoławczej[6].

[…]”.

9. Artykuł 236 stanowi:

„1. Należności celne przywozowe lub wywozowe podlegają zwrotowi, gdy okaże się, że w chwili uiszczenia kwota tych należności nie była prawnie należna lub że kwota ta została zaksięgowana niezgodnie z art. 220 ust. 2.

[…]

5 Rozporządzenie Rady z dnia 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz.U. 1992, L 302, s. 1) (zwane dalej „kodeksem celnym”).

6 Brzmienie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2700/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 listopada 2000 r. zmieniającym rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz.U. 2000, L 311, s. 17).

2. Należności celne przywozowe lub wywozowe są zwracane lub umarzane po złożeniu wniosku przed upływem trzech lat, licząc od dnia powiadomienia dłużnika o tych należnościach. Wniosek należy złożyć we właściwym urzędzie celnym.

[…]".

C. Rozporządzenie (WE) nr 1225/2009[7]

10. Artykuł 10 (zatytułowany „Moc wsteczna") stanowi:

„1. Środki tymczasowe i ostateczne cła antydumpingowe stosuje się wyłącznie do produktów wprowadzonych do wolnego obrotu po wejściu w życie decyzji podjętej na mocy odpowiednio art. 7 ust. 1 lub art. 9 ust. 4, z zastrzeżeniem wyjątków określonych w niniejszym rozporządzeniu.

[…]".

11. Artykuł 14 (zatytułowany „Przepisy ogólne") wskazuje:

„1. Tymczasowe lub ostateczne cła antydumpingowe nakłada w drodze rozporządzenia i pobiera państwo członkowskie, w formie i wysokości, a także zgodnie z innymi kryteriami ustanowionymi w rozporządzeniu. Cła te pobiera się niezależnie od ceł, podatków i innych opłat zwykle nakładanych na przywóz. Żaden produkt nie może być objęty jednocześnie cłem antydumpingowym i wyrównawczym w celu eliminacji tych samych skutków powstałych z tytułu dumpingu lub subwencji wywozowych.

[…]".

12. Artykuł 23 (zatytułowany „Utrata mocy") stanowi:

„Rozporządzenie (WE) nr 384/96 traci moc.

Jednakże uchylenie rozporządzenia (WE) nr 384/96 nie wpływa na ważność postępowań wszczętych na mocy tego rozporządzenia.

Odesłania do uchylonego rozporządzenia należy odczytywać jako odesłania do niniejszego rozporządzenia, zgodnie z tabelą korelacji znajdującą się w załączniku II".

7 Rozporządzenie Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony przed przywozem produktów po cenach dumpingowych z krajów niebędących członkami Wspólnoty Europejskiej (Dz.U. 2009, L 343, s. 51; sprostowanie Dz.U. 2010, L 7, s. 22, zwane dalej „podstawowym rozporządzeniem antydumpingowym z 2009 r.").

II. Okoliczności faktyczne

13. Na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1472/2006[8] oraz rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 1294/2009[9] Hauptzollamt Duisburg (główny urząd celny w Duisburgu, Niemcy) skierował do Deichmanna w dniu 10 maja 2010 r. decyzję nakładającą cło antydumpingowe w wysokości 11 181,92 EUR.

14. Decyzja o nałożeniu cła antydumpingowego dotyczyła sześciu przywozów obuwia pochodzącego z Chińskiej Republiki Ludowej i Wietnamu, które Deichmann zgłosił w kwietniu 2010 r. celem dopuszczenia do swobodnego obrotu.

15. Dostawcą i producentem obuwia pochodzącego z Chin była spółka Chengdu Sunshine Shoes Co. Ltd., a obuwia pochodzącego z Wietnamu spółka Tripos Enterprises Inc. W lipcu 2005 r. obydwie te spółki wniosły o traktowanie ich na zasadach rynkowych (zwane dalej „MET"), przedstawiając odpowiednie dokumenty, zgodnie z art. 2 ust. 7 lit. b) i c) rozporządzenia (WE) nr 384/96[10].

16. W wyrokach Zhejiang Aokang Shoes/Rada i Brosmann Footwear (HK) i in./Rada[11] Trybunał stwierdził nieważność rozporządzenia nr 1472/2006.

17. Opierając się w szczególności na wyroku Brosmann Footwear (HK) i in./Rada[12], w dniu 12 czerwca 2012 r. Deichmann wystąpił do głównego urzędu celnego w Duisburgu o zwrot zapłaconego cła antydumpingowego, który to wniosek został oddalony w dniu 15 listopada 2013 r.

18. Następnie Trybunał wydał wyrok C & J Clark International i Puma[13], którym stwierdzono nieważność rozporządzenia nr 1472/2006 i rozporządzenia wykonawczego nr 1294/2009[14].

19. W celu wykonania tego wyroku Komisja przyjęła rozporządzenie wykonawcze 2016/223, którym wszczynała postępowanie w celu indywidualnej oceny złożonych wniosków o MET i IT. Usiłowała ona w ten sposób zastąpić akty uznane za nieważne innymi aktami, wolnymi od sprzeczności z prawem stwierdzonych przez Trybunał, wznawiając postępowanie od momentu, w którym sprzeczności te się pojawiły.

20. Jednocześnie Komisja uznała za stosowne nakazać krajowym organom celnym, aby nie dokonywały one zwrotu należności celnych do czasu zakończenia postępowania.

8 Rozporządzenie Rady z dnia 5 października 2006 r. nakładające ostateczne cła antydumpingowe oraz stanowiące o ostatecznym pobraniu cła tymczasowego nałożonego na przywóz niektórych rodzajów obuwia ze skórzanymi cholewkami pochodzących z Chińskiej Republiki Ludowej i Wietnamu (Dz.U. 2006, L 275, s. 1).

9 Rozporządzenie Rady z dnia 22 grudnia 2009 r. nakładające ostateczne cło antydumpingowe na przywóz niektórych rodzajów obuwia ze skórzanymi cholewkami pochodzącego z Wietnamu i pochodzącego z Chińskiej Republiki Ludowej, rozszerzone na przywóz niektórych rodzajów obuwia ze skórzanymi cholewkami wysyłanego ze Specjalnego Regionu Administracyjnego Makau, zgłoszonego lub niezgłoszonego jako pochodzące ze Specjalnego Regionu Administracyjnego Makau, w następstwie przeglądu wygaśnięcia zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 384/96 (Dz.U. 2009, L 352, s. 1).

10 Rozporządzenie Rady z dnia 22 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony przed przywozem produktów po cenach dumpingowych z krajów niebędących członkami Wspólnoty Europejskiej (Dz.U. 1996, L 56, s. 1), zmienione rozporządzeniami Rady (WE) nr 905/98 z dnia 27 kwietnia 1998 r. (Dz.U. 1998, L 128, s. 18) i nr 2238/2000 z dnia 9 października 2000 r. (Dz.U. 2000, L 257, s. 2) (zwane dalej „podstawowym rozporządzeniem antydumpingowym z 1996 r.").

11 Wyroki: z dnia 2 lutego 2012 r., Brosmann Footwear (HK) i in./Rada (C-249/10 P, EU:C:2012:53); z dnia 15 listopada 2012 r., Zhejiang Aokang Shoes/Rada (C-247/10 P, niepublikowany, EU:C:2012:710). Odesłania do tych wyroków od chwili obecnej następować będą z powołaniem się jedynie na wyrok Brosmann Footwear (HK) i in./Rada.

12 Ibidem.

13 Wyrok z dnia 4 lutego 2016 r., C-659/13 i C-34/14, EU:C:2016:74.

14 Stwierdzenie nieważności nastąpiło dlatego, że Komisja nie zbadała wniosków o MET ani wniosków o traktowanie indywidualne (zwane dalej „IT"), złożonych przez producentów eksportujących z Chin i Wietnamu niewłączonych do przedsiębiorstw eksportujących wybranych objętych próbą, sprzecznie z postanowieniami art. 2 ust. 7 lit. b) i art. 9 ust. 5 rozporządzenia nr 384/96.

21. Komisja postanowiła również, że ze względu na skuteczne stosowanie środków zaskarżenia nie będzie ona brała pod uwagę wszystkich wniosków o MET i IT, a jedynie te dotyczące eksporterów, którzy dostarczali obuwie importerowi, który wniósł o zwrot niesłusznych wpływów w oparciu o stwierdzenia nieważności rozporządzeń o ustanowieniu ceł antydumpingowych. W tym celu zarządziła ona, iż w celu wskazania tych przypadków krajowe organy celne podadzą jej do wiadomości owe wnioski wraz z uzasadniającymi je dokumentami.

22. Deichmann podniósł przed sądem odsyłającym, że rozporządzenie wykonawcze 2016/223 było nieważne, ponieważ art. 14 ust. 1 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 1996 r. nie upoważniał Komisji do nałożenia zobowiązań ex post na krajowe organy celne ani na importerów wnoszących o zwrot.

23. Dodał on również, że naruszono art. 266 TFUE, dopuszczając jedynie producentów eksportujących, którzy wystąpili o MET lub IT, oraz że decyzja nie została przyjęta w terminie przewidzianym w art. 2 ust. 7 lit. c) podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 1996 r. Ponadto doszło do naruszenia art. 266 TFUE poprzez wszczęcie samodzielnego postępowania przeglądowego w sytuacji, gdy środek antydumpingowy już wygasł.

24. Finanzgericht Düsseldorf (sąd ds. finansowych w Düsseldorfie) ma wątpliwości co do ważności rozporządzenia wykonawczego 2016/223. Pierwszy blok zarzutów wiąże się formalnie z wybraną przez Komisję bazą prawną w celu jego przyjęcia:

– Opierając się na art. 23 akapit drugi podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r., sąd odsyłający uważa, że zastosowanie powinno mieć podstawowe rozporządzenie antydumpingowe z 1996 r., a nie to pierwsze, z tym skutkiem, że kompetencja do przyjęcia rozporządzenia wykonawczego 2016/223 należałaby do Rady, a nie do Komisji.

– Z art. 14 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 1996 r. nie wynika żadne uprawnienie do przygotowania rozporządzenia przygotowawczego dla ponownego wprowadzenia cła antydumpingowego.

25. Drugi zespół powodów dotyczy zdolności rozporządzenia wykonawczego 2016/223 do nakazania krajowym organom celnym, aby odroczyły swoje orzeczenia co do wniosków o zwrot ceł antydumpingowych do czasu rozstrzygnięcia przez Komisję odnośnie do wniosków o MET i IT. Artykuł 236 ust. 1 kodeksu celnego dotyczy tylko tego, czy w sytuacji, w której zapłacono cło przywozowe, jego wysokość była faktycznie należna, co powinno zostać ocenione przez organy celne. Ingerując w ów proces decyzyjny, Komisja naruszyłaby art. 5 TUE.

26. Po trzecie, sąd odsyłający przedstawia szereg argumentów dotyczących art. 266 TFUE oraz uprawnień Komisji do zastępowania aktów, których nieważność została stwierdzona, innymi nowymi aktami, w których usunięta zostanie sprzeczność z prawem wykryta przez Trybunał. Sąd odsyłający zarzuca, że cłu antydumpingowemu zamierzono nadać moc wsteczną od chwili przyjęcia rozporządzeń uznanych za nieważne, pomimo że cła antydumpingowe wygasły w dniu 31 marca 2011 r.

27. Ponowne wprowadzenie cła antydumpingowego nie jest dozwolone przez art. 10 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 1996 r. Ponadto z uwagi na pewność prawa nie powinno dojść do poboru a posteriori, zakazanego przez art. 221 ust. 3 zdanie pierwsze kodeksu celnego.

28. Wreszcie, sąd odsyłający podnosi zarzuty wynikające z upływu czasu (które sprzeciwiają się ustaleniu nowych ceł antydumpingowych) oraz trudności w dostarczeniu przez eksportera po upływie tego czasu dokumentów i informacji, co mogłoby naruszać prawo do obrony. Ma on wątpliwości, czy postępowanie wszczęte przez Komisję nie stanowi nadużycia jej uprawnień, i wskazuje na inne alternatywy, które jego zdaniem mogłyby być bardziej adekwatne.

29. Wraz z taką argumentacją Finanzgericht Düsseldorf (sąd ds. finansowych w Düsseldorfie) kieruje do Trybunału następujące pytanie prejudycjalne:

„Czy rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/223 z dnia 17 lutego 2016 r. ustanawiające procedurę oceny niektórych wniosków o traktowanie na zasadach rynkowych i o indywidualne traktowanie składanych przez producentów eksportujących z Chin i Wietnamu i wykonujące wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawach połączonych C-659/13 i C-34/14 jest ważne?”.

III. Postępowanie przed Trybunałem

30. Postanowienie odsyłające wpłynęło do sekretariatu Trybunału w dniu 9 maja 2016 r.

31. Pisemne uwagi przedstawione zostały przez Deichmann i Komisję, które stawiły się na rozprawie mającej miejsce w dniu 11 maja 2017 r.

IV. Streszczenie uwag stron

A. W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

32. Zdaniem Komisji nie należy dopuścić pytania prejudycjalnego w świetle orzecznictwa Trybunału, zgodnie z którym osoba, która bez wątpienia mogła wnieść bezpośrednią skargę na akt Unii i pozwoliła na upływ obowiązkowego terminu wyznaczonego przez art. 263 TFUE, nie może kwestionować jego zgodności z prawem przed sądami krajowymi.

33. W niniejszym przypadku zdaniem Komisji Deichmann miał prawo do wystąpienia o stwierdzenie nieważności spornego rozporządzenia do Sądu, ponieważ dotyczyło go ono bezpośrednio i nie potrzebowało przepisów wykonawczych w rozumieniu art. 263 TFUE ust. 4. Skoro nie zaskarżył on w odpowiednim terminie rozporządzenia, nie może wnosić o stwierdzenie jego nieważności przed sądem krajowym. Bez znaczenia jest, że rozporządzenie to zostało przyjęte po zwróceniu się przez Deichmann do sądu krajowego.

34. Na rozprawie Deichmann nie zgodził się z tymi zarzutami, ponieważ, jak twierdzi, nie posiadał legitymacji dla bezpośredniego zaskarżenia spornego rozporządzenia, jako że nie dotyczyło go ono bezpośrednio. Ponadto przepis ten wymagał przepisów wykonawczych, zarówno krajowych, jak i unijnych.

B. Co do istoty

35. Deichmann, który powołuje się na art. 5 TUE, uważa, że doszło do naruszenia systemu rozdziału kompetencji przewidzianego przez traktat FUE. Jego zdaniem, ponieważ przepisy, których nieważność stwierdził Trybunał, zostały przyjęte, w czasie gdy obowiązywało podstawowe rozporządzenie antydumpingowe z 1996 r., zastosowanie znajdzie właśnie to rozporządzenie. W rzeczywistości bowiem art. 23 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r. ustanawia system przejściowy, który wskazuje na ten kierunek. Zdaniem Deichmanna skutkuje to tym, że zgodnie z art. 9 ust. 4 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 1996 r. uprawnienie przysługiwałoby Radzie, a nie Komisji.

36. Deichmann zwraca uwagę na art. 14 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r., wyraźnie wymieniony w rozporządzeniu wykonawczym 2016/223, w celu zakwestionowania tego, iż artykuł ten upoważnia do wydania rozporządzenia w wykonaniu wyroku.

37. Jako mający zastosowanie, art. 14 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia zezwala jedynie na to, aby instytucje Unii stosowały tymczasowe lub ostateczne cła antydumpingowe, które państwa członkowskie będą pobierały na warunkach wskazanych przez podstawowe rozporządzenie antydumpingowe z 2009 r. Rozpoznawane rozporządzenie nie ustanawia cła antydumpingowego ani nie ustala kryteriów jego poboru, ograniczając się do uregulowania zwrotu ceł antydumpingowych już pobranych (przewidzianych w art. 236 kodeksu celnego), co należy do kompetencji państw członkowskich.

38. Deichmann nie uważa również, że art. 266 TFUE daje podstawę dla spornego rozporządzenia. Odnosząc się do argumentów postanowienia odsyłającego, Deichmann wskazuje, że akt wykonawczy nie może być obarczony tymi samymi naruszeniami prawa co akt unieważniony. W niniejszym przypadku rozporządzenie wykonawcze 2016/223 ogranicza się, z naruszeniem wyroku C & J Clark International i Puma [15], do zbadania jedynie ograniczonej ilości wniosków o MET i IT, a tym samym powtarza to samo naruszenie prawa, które wystąpiło we wspomnianym wyroku.

39. Deichmann twierdzi, że możliwość ponownego otwarcia postępowania antydumpingowego ogranicza się do przypadków, w których postępowanie nie zostało jeszcze zamknięte, to znaczy jeżeli jeszcze nie wygasło. Ponieważ w niniejszym przypadku wygaśnięcie nastąpiło w dniu 31 marca 2011 r., postępowanie nie mogło zostać wszczęte bez naruszenia zasad nieretroaktywności i pewności prawa (art. 10 podstawowych rozporządzeń antydumpingowych z 1996 r. i z 2009 r.), jak również zasady przedawnienia z art. 221 ust. 3 kodeksu celnego.

40. Deichmann opiera się na art. 236 kodeksu celnego w celu stwierdzenia, że wnioski o zwrot nienależnych wpływów powinny być rozpatrzone w jak najkrótszym terminie. Artykuł ten nie zawiera z kolei żadnego upoważnienia na rzecz Komisji dla odroczenia zwrotu.

41. Zdaniem Deichmanna Komisja działała z naruszeniem zasady proporcjonalności, ponieważ nie zastosowała się do granic ustanowionych w wyroku C & J Clark International i Puma [16], gdy zawiesił Trybunał stosowanie art. 236 kodeksu celnego, odwlekając w ten sposób zwrot ceł antydumpingowych. Ponadto przyjęty środek nie jest środkiem najmniej restrykcyjnym z możliwych, ponieważ uzależnia zwrot na rzecz europejskich importerów od oceny wniosków o MET i IT złożonych przez chińskich eksporterów. Eksporterzy ci nie są jednak w stanie współpracować we właściwy sposób, ponieważ złożyli te wnioski już przed dziesięciu laty i los owych wniosków w ogóle ich nie interesuje, ponieważ nie ma on wpływu na ich prawa.

42. Deichmann powołuje się wreszcie na stosowanie art. 54 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i twierdzi, że Komisja działała, przekraczając swe kompetencje.

43. Zdaniem Komisji zastosowanie ma podstawowe rozporządzenie antydumpingowe z 2009 r., a nie to z 1996 r. Przyznaje ona, że istnieją rozbieżności językowe pomiędzy poszczególnymi wersjami, jednakże jej zdaniem należy je rozstrzygnąć na korzyść obowiązywania podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r., z uwagi na jego cel dokonania kodyfikacji.

44. Komisja broni wyboru art. 14 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r. jako podstawy prawnej dla obecnie spornego rozporządzenia, ponieważ uważa, że cła antydumpingowe nie stanowią celnych należności przywozowych, które powodują powstanie długu celnego. Miałoby chodzić o szczególne środki, do których uregulowanie Unii miałoby zastosowanie nie bezpośrednio, lecz jedynie w zakresie, w jakim Rada i Komisja o tym postanowią dla każdego poszczególnego przypadku przy przyjmowaniu rozporządzenia ustanawiającego cła antydumpingowe.

15 Wyrok z dnia 4 lutego 2016 r., C-659/13 i C-34/14, EU:C:2016:74.

16 Ibidem.

45. W niniejszym przypadku Rada wybrała, aby kodeks celny był stosowany do poboru ceł antydumpingowych nałożonych przez rozporządzenia ostateczne i wykonawcze. Niemniej jednak nic nie stoi na przeszkodzie, aby art. 14 został w niniejszej sprawie zastosowany w sposób przeciwny, prowadzący do wyłączenia zastosowania kodeksu celnego, a tym samym przewidzianej w nim kompetencji organów krajowych.

46. Jeżeli chodzi o polecenia skierowane do organów krajowych (aby zawiesiły one postępowanie w sprawie zwrotu i podały do wiadomości określone informacje), Komisja uważa, że są one ważne. Pomimo że prowadzą one do naruszenia postanowień art. 236 kodeksu celnego, to jednak opierają się na uprawnieniu Komisji przyznanym przez art. 14 ust. 1 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r. do określenia nie tylko formy i rodzaju tych ceł, ale też „pozostałych kryteriów", jakie państwa członkowskie powinny stosować przy ich poborze.

47. Komisja sądzi, że owe polecenia są stosowne, ponieważ wyrok C & J Clark International i Puma [17] nie miał wpływu na istnienie długu jako takiego, a jedynie na stawkę mającą zastosowanie w celu jego konkretyzacji. W tych okolicznościach ewentualny zwrot nie miałby wpływu na całość już zapłaconego długu, a jedynie na ten dług, do którego należałoby zastosować stawki celne po ocenie każdego z wniosków o MET i IT. Logiczne jest, aby Komisja dokonała takiej oceny, zanim organy krajowe dokonają zwrotu.

48. Komisja twierdzi, że art. 266 TFUE nie sprzeciwia się ponownemu wszczęciu postępowania. Orzecznictwo Trybunału zezwala na ponowne wszczęcie po uchyleniu lub stwierdzeniu nieważności aktu Unii, nawet w braku szczególnej podstawy prawnej [18]. Ponadto termin przedawnienia (trzyletni) ujęty w art. 221 ust. 3 kodeksu celnego nie został naruszony, ponieważ uległ on zawieszeniu, a w każdym razie można było go obejść na podstawie art. 14 ust. 1 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r.

49. Wskazane ponowne wszczęcie postępowania nie miało mocy wstecznej, ponieważ w braku oceny wniosków o MET i IT dług importerów takich jak Deichmann należało uznać za nieustalony w ostateczny sposób. Dopuszczenie takiej mocy wstecznej byłoby możliwe, o ile nie naruszono uzasadnionych oczekiwań zainteresowanych osób [19]. Importer taki jak Deichmann nie może powoływać się na ochronę uzasadnionych oczekiwań, jeżeli Komisja nie zakończyła jeszcze postępowania ostatecznym aktem.

V. Ocena

A. W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

50. Orzecznictwo Trybunału [20] uzależnia niedopuszczalność pytania prejudycjalnego w okolicznościach, na które powołuje się Komisja, od dwóch przesłanek: (i) musi chodzić o osobę fizyczną lub prawną, która bez wątpienia mogła złożyć skargę bezpośrednią, lecz pozwoliła na upływ obowiązkowego terminu z art. 263 TFUE; i (ii) przepis, którego zgodność z prawem się kwestionuje, nie przewiduje przepisów wykonawczych w rozumieniu art. 263 ust. 4 TFUE.

17 Wyrok z dnia 4 lutego 2016 r., C-659/13 i C-34/14, EU:C:2016:74.

18 Wyroki: z dnia 3 października 2000 r., Industrie des poudres sphériques/Rada (C-458/98 P, EU:C:2000:531, pkt 82, 94); z dnia 28 stycznia 2016 r., CM Eurologistik i GLS (C-283/14 i C-284/14, EU:C:2016:57, pkt 52).

19 Wyrok z dnia 9 stycznia 1990 r., SAFA (C-337/88, EU:C:1990:1, pkt 13).

20 Zobacz na przykład wyroki: z dnia 14 marca 2017 r., A i in. (C-158/14, EU:C:2017:202, pkt 67–70); z dnia 5 marca 2015 r., Banco Privado Português i Massa Insolvente do Banco Privado Português (C-667/13, EU:C:2015:151, pkt 28–30).

51. Na płaszczyźnie dialektycznej można by dyskutować, czy rozporządzenie wykonawcze 2016/223 z uwagi na brzmienie jego art. 1 ust. 1 w sposób bezpośredni dotyczyło Deichmanna. Mimo że jego adresatami są krajowe organy celne, owo rozporządzenie mogło wpłynąć w bezpośredni sposób na sytuację prawną podmiotów, które, tak jak Deichmann, wystąpiły o zwrot ceł antydumpingowych na podstawie art. 236 kodeksu celnego. Rozporządzenie wykonawcze 2016/223 w sposób bezpośredni uniemożliwiało im uzyskanie zwrotu pobranych należności celnych (art. 1 ust. 2 i 3).

52. Nie sądzę jednak, że konieczne jest wypowiadanie się co do legitymacji czynnej Deichmanna, dlatego że z samej lektury art. 1 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego 2016/223 wynika, iż wymagało ono przepisów wykonawczych. Ponowne ustanowienie odpowiednich należności celnych nastąpi jedynie po uprzedniej weryfikacji i ocenie wniosków o MET i IT, złożonych przez eksportujących producentów, za pomocą nowego rozporządzenia.

53. Innymi słowy, rozporządzenie wykonawcze 2016/223 jest w rzeczywistości poprzednikiem kolejnych rozporządzeń, w których powinno ocenić się poszczególne wnioski o MET i IT złożone przez eksportujących producentów [21]. Ponieważ wskazane zostały przepisy wykonawcze w rozumieniu art. 263 ust. 4 TFUE, okoliczności, by uznać pytanie prejudycjalne za niedopuszczalne, nie zostały spełnione.

54. Należy dodać, że rozporządzenie wykonawcze 2016/223 zostało przyjęte podczas rozpatrywania skargi w sprawie Deichmann [22]. Dokładnie w trakcie postępowania dotyczącego jego prawa do zwrotu pojawiły się wątpliwości sądu, które zadecydowały o odesłaniu prejudycjalnym. Deichmann mógł zatem rozsądnie przypuszczać, że nie musiał zaskarżać do Sądu owego rozporządzenia z uwagi na etap, na którym znajdowało się postępowanie w chwili, w której rozporządzenie to zostało ogłoszone.

55. Należy w związku z tym oddalić zarzut niedopuszczalności złożony przez Komisję.

B. Co do istoty

56. W celu prawidłowego zrozumienia rozpatrywanych problemów przypomnę pokrótce sytuację, której dotyczy wniosek o zwrot ceł antydumpingowych złożony przez Deichmann.

57. W szeregu wyroków [23] Trybunał stwierdził nieważność rozporządzenia nr 1472/2006 i rozporządzenia wykonawczego nr 1294/2009, ponieważ Komisja nie rozpatrzyła w sposób indywidualny każdego z poszczególnych wniosków eksporterów o MET i IT. Komisja przeprowadziła bowiem próbę, którą rozciągnęła następnie na wszystkie wypadki, i na jej podstawie ustaliła cło antydumpingowe, jakie należało zapłacić.

58. W odniesieniu do niniejszej sprawy Komisja po wyroku C & J Clark International i Puma [24] wszczęła postępowanie w celu sprawdzenia złożenia wniosków o MET i IT przez eksportujących producentów nieobjętych próbą i – o ile złożyli oni takie wnioski – w celu ich oceny w rozporządzeniu wykonawczym, w którym ewentualnie ponownie ustanowiono by odpowiednie cło.

21 W rzeczywistości bowiem przed Trybunałem zawisłe są dwa postępowania w trybie prejudycjalnym dotyczące rozporządzeń wykonawczych, które dopełniają wskazane postępowanie [rozporządzenia wykonawcze (UE) 2016/1395 i 2016/2257]. Chodzi o sprawy C-612/16, C & J Clark International, i C-631/16, X BV/Inspecteur van de Belastingdienst/Douane kantoor Rotterdam Rijnmond. Obie te sprawy zostały zawieszone w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie, jakie zapadnie w tym postępowaniu. Ponadto, obok wyżej wymienionych, przyjęte zostały rozporządzenia wykonawcze (UE) 2016/1647 i 2016/1731.

22 Wniosek o zwrot został złożony w dniu 12 czerwca 2012 r., a rozporządzenie wykonawcze (UE) 2016/223 zostało ogłoszone w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* w dniu 18 lutego 2016 r.

23 Wyroki: z dnia 15 listopada 2012 r., Zhejiang Aokang Shoes/Rada (C-247/10 P, niepublikowany, EU:C:2012:710); z dnia 2 lutego 2012 r., Brosmann Footwear (HK) i in./Rada (C-249/10 P, EU:C:2012:53); z dnia 4 lutego 2016 r., C & J Clark International i Puma (C-659/13 i C-34/14, EU:C:2016:74).

24 Wyrok z dnia 4 lutego 2016 r., C-659/13 i C-34/14, EU:C:2016:74.

59. Rozporządzenie wykonawcze 2016/223, odnośnie do ważności którego kieruje pytanie sąd odsyłający, stanowi pierwszy krok w tym procesie. Jest to akt charakteryzujący się zwięzłością i składający się z dwóch artykułów (drugi ogranicza się do wskazania jego wejścia w życie).

60. Artykuł 1 skierowany został do krajowych organów celnych, które otrzymały wniosek o zwrot – jeżeli eksportujący producent nieobjęty próbą wystąpił o MET lub IT – i wzywa owe organy do przekazania tych wniosków Komisji [25]. Krajowe organy celne nie mogą rozstrzygać odnośnie do takiego wniosku (tym samym powinny zawiesić postępowanie w sprawie zwrotu) do czasu opublikowania przez Komisję rozporządzenia wykonawczego ponownie ustanawiającego cła antydumpingowe.

61. Ponieważ ocena ważności aktu Unii w ramach odesłania prejudycjalnego powinna ograniczyć się do zarzutów, jakie przedstawił sąd odsyłający, i nie ma potrzeby poszerzania jej o inne motywy [26], w kolejnych punktach dokonam analizy wątpliwości sądu odsyłającego odzwierciedlonych w jego postanowieniu, które dotyczą: (i) podstawy prawnej, na której opiera się Komisja w celu wydania rozporządzenia wykonawczego 2016/223 [27]; (ii) kompetencji Komisji do ponownego wszczęcia postępowania antydumpingowego [28]; (iii) możliwości naruszenia bezpośredniej skuteczności art. 236 kodeksu celnego [29]; (iv) zakresu ponownego wszczęcia postępowania i skuteczności w czasie nowego rozporządzenia [30]; oraz (v) szczególnych cech ponownie wszczętego postępowania i stwierdzenia okoliczności istotnych dla jego rozstrzygnięcia [31].

1. W przedmiocie podstawy prawnej

62. Zgodnie z art. 236 kodeksu celnego, po stwierdzeniu nieważności rozporządzenia ustanawiającego cło antydumpingowe należy co do zasady dokonać zwrotu zapłaconych na jego podstawie kwot. Po zniknięciu podstawy prawnej ich pobrania kwoty te stają się nienależne od chwili, w której zostały zapłacone.

63. Wątpliwość pojawia się ze względu na to, że Komisja wprowadziła do rozporządzenia wykonawczego 2016/223 niektóre uwarunkowania odnośnie do stosowaniu art. 236 kodeksu celnego.

64. W niektórych punktach sprawa ta pokrywa się ze sprawą, która była przedmiotem wyroku z dnia 18 stycznia 2017 r., Wortmann [32]. W owej sprawie dyskusja skupiała się na stosowaniu art. 241 kodeksu celnego, który ogranicza pobór odsetek w przypadku zwrotu nienależnie pobranych ceł antydumpingowych. Obecnie problem oscyluje wokół obraca się wokół możliwości ustalenia przez Komisję terminu zawieszającego, w trakcie którego organy krajowe nie będą stosowały art. 236 tego kodeksu w oczekiwaniu na postanowienie przez Komisję w przedmiocie złożonych wniosków o MET i IT. Obydwie te sprawy łączy istnienie wcześniejszych wyroków Trybunału orzekających nieważność rozporządzenia ustanawiającego cła antydumpingowe.

25 Celem takiego przekazania jest identyfikacja eksportujących producentów, których wnioski o MET i IT należy ocenić, ponieważ są one powiązane ze złożonymi przez importerów wnioskami o zwrot.

26 Wyrok z dnia 28 stycznia 2016 r., CM Eurologistik i GLS (C-283/14 i C-284/14, EU:C:2016:57, pkt 46).

27 Postanowienie odsyłające, pkt 13–24.

28 Ibidem, pkt 19 i 32.

29 Ibidem, pkt 25–30.

30 Ibidem, pkt 31–37.

31 Ibidem, pkt 38–42.

32 Sprawa C-365/15, EU:C:2017:19.

65. W opinii w sprawie Wortmann [33] odnosiłem się do mechanizmu poboru ceł antydumpingowych, który opiera się zasadniczo na strukturze poboru należności celnych [34]. Postanowienia kodeksu celnego dotyczące zwrotu nienależnie pobranych ceł dotyczą sytuacji, które nazwałem tam sytuacjami „zwyczajnymi", odnoszących się do przypadków, w których zapłata długu celnego jest obarczona nieprawidłową konkretyzacją poszczególnych elementów długu celnego. Jednakże nie uważam, aby przepis ten obejmował sytuację, kiedy zwrot kwot uiszczonych nienależnie przez importerów wynika ze stwierdzenia nieważności rozporządzenia, które nakładało obowiązek ich zapłaty.

66. W przypadku gdy instytucje Unii stają wobec orzeczenia sądu stwierdzającego nieważność ich aktów, mają one kilka opcji, w zależności od treści wyroku i zakresu ich własnych uprawnień.

67. W pierwszej kolejności powinny zbadać, czy wyrok stwierdza nieważność aktu, której nie można naprawić, czy też przeciwnie, działanie lub zaniechanie instytucji mogą zostać skorygowane. W tym ostatnim przypadku do uprawnień instytucji należy zazwyczaj uprawnienie do dostosowania jej działalności do prawa, zgodnie z treścią wyroku. Zgodnie z tym wyrokiem będzie ona bowiem mogła wszcząć postępowanie bądź to od początku, bądź od chwili, w której wykryto stwierdzoną sprzeczność z prawem.

68. Trybunał skonfrontowany został z tymi problemami w ramach ceł antydumpingowych w wyroku z dnia 28 stycznia 2016 r., CM Eurologistik i GLS, którego znaczeniu dla niniejszej sprawy nie można zaprzeczyć [35]. W wyroku tym rozpatrywano w szczególności, czy pomimo braku przepisów w podstawowym rozporządzeniu antydumpingowym można było ponownie wszcząć postępowanie po tym, jak stwierdzono nieważność spornego przepisu w wyniku odesłania prejudycjalnego.

69. Trybunał orzekł, że w tych przypadkach w drodze analogii ma zastosowanie obowiązek nałożony przez art. 266 TFUE po wyrokach stwierdzających nieważność: „[…] konsekwencją prawną jego orzeczenia jest spoczywający na danych organach obowiązek przedsięwzięcia środków koniecznych do usunięcia stwierdzonej niezgodności z prawem". Ściślej rzecz biorąc, w celu „zadośćuczynienia temu *obowiązkowi* dane instytucje są zobowiązane do uwzględnienia nie tylko sentencji wyroku stwierdzającego nieważność, ale również uzasadnienia prowadzącego do jego wydania, które stanowi nieodzowny element tego wyroku" [36].

70. Trybunał wykrył ponadto w sprawie CM Eurologistik i GLS (podobnie jak w wyrokach stwierdzających nieważność, które leżą u podstaw niniejszej sprawy) niezgodność z prawem, która nie prowadziła do nieważności całego postępowania. Trybunał dodał, że „aby wydać akt mający na celu zastąpienie wcześniejszego unieważnionego aktu, [instytucje mogą] wznowić postępowanie na etapie, na którym doszło do tej nieprawidłowości" [37]. Zgodnie z tym rozumowaniem stwierdził on, że „unieważnienie aktu Unii niekoniecznie ma wpływ na jego akty przygotowawcze" [38].

33 Opinia w sprawie Wortmann (C-365/15, EU:C:2016:663, pkt 43).

34 W rozporządzeniu nr 1472/2006 zostały one ustalone jako określony procent taryfy. Przed ustaleniem ich wysokości miało zatem miejsce zastosowanie odpowiedniej stawki do danej wartości celnej w celu ustalenia taryfy. Następnie do tej taryfy celnej dodawany jest określony procent odpowiadający cłu antydumpingowemu (art. 1 ust. 3 rozporządzenia nr 1472/2006).

35 Sprawy C-283/14 i C-284/14, EU:C:2016:57.

36 Ibidem, pkt 48, 49, z odesłaniem do wyroku z dnia 22 grudnia 2008 r., Régie Networks (C-333/07, EU:C:2008:764, pkt 124 i przytoczone tam orzecznictwo). W oryginale bez kursywy.

37 Ibidem, pkt 51.

38 Ibidem, pkt 50.

71. W wyroku CM Eurologistik i GLS zauważono, że „nie zachodzi konieczność, aby możliwość wznowienia postępowania była wyraźnie przewidziana przez mające zastosowanie przepisy po to, aby instytucje, które wydały unieważniony akt, mogły z niej skorzystać. Trybunał miał już zresztą okazję stwierdzić, bez odnoszenia się do szczególnej podstawy prawnej, iż taka możliwość przysługuje im w następstwie wyroku stwierdzającego nieważność rozporządzenia ustanawiającego cła antydumpingowe (zob. podobnie wyrok Industrie des poudres sphériques/Rada, C-458/98 P, EU:C:2000:531, pkt 82, 94)” [39].

72. W ten sposób okoliczność, że rozporządzenie podstawowe nie zezwala na ponowne wszczęcie postępowania po tym, jak stwierdzono nieważność rozporządzenia antydumpingowego, nie prowadzi do nieważności rozporządzenia wydanego w wykonaniu wyroku [40].

73. Zgodnie z tymi wyjaśnieniami Komisja jest z jednej strony *upoważniona* do działania w sposób, który przywróci zgodność z prawem, zgodnie z postanowieniami wyroku stwierdzającego nieważność; z drugiej strony, zgodnie z art. 266 TFUE, jest ona *zobowiązana* do dostosowania swojego działania do treści tego wyroku.

74. Ściślej rzecz biorąc, powoływanie się na art. 14 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r. nie byłoby konieczne, jeżeli prawdziwa podstawa prawna dla ponownego wszczęcia postępowania znajdowałaby się w uprawnieniu-obowiązku Komisji, która, powtarzam, powinna przywrócić zgodność z prawem zgodnie z dyspozycją i uzasadnieniem wyroku w trybie prejudycjalnym, którym stwierdzono nieważność rozporządzeń antydumpingowych.

75. Nie wydaje mi się, aby taką linię orzecznictwa należało uznać za niedozwoloną przez wyrok z dnia 14 czerwca 2016 r., Komisja/McBride i in. [41], wydany w kontekście, w którym rozporządzenie stanowiące podstawę dla unieważnionego aktu zostało uchylone i nie zostało zastąpione nowym rozporządzeniem.

76. Wprawdzie w wyroku tym Trybunał orzekł, że „wynikający z art. 266 TFUE obowiązek działania nie stanowi źródła kompetencji Komisji ani nie zezwala jej na oparcie się na podstawie prawnej, która w międzyczasie została uchylona” [42]. Niemniej jednak tamta sprawa różniła się od niniejszej tym, że przepisy przyznające kompetencję do wydania aktu (w miejsce aktu uznanego za nieważny) już nie obowiązywały w porządku prawnym Unii i że instytucja nie mogła opierać swojego uprawnienia do działania wyłącznie na art. 266 TFUE. W niniejszej sprawie natomiast nie zniknęła podstawa prawna, lecz doszło jedynie do zmiany poprzez przyznanie kompetencji Komisji, co zostanie omówione poniżej.

77. W każdym razie sądzę, że powołanie się na art. 14 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r. nie jest bezzasadne. Ustęp 1 tego artykułu przewiduje, że cła antydumpingowe nakłada się w drodze rozporządzenia, a pobiera je państwo członkowskie w formie i wysokości, a także zgodnie z innymi kryteriami ustanowionymi w rozporządzeniu nakładającym te cła.

78. Szczególna cecha tej sprawy polega na tym, że Komisja działała na dwa razy. W pierwszej kolejności przyjęła rozporządzenie wykonawcze 2016/223, w którym wniosła do organów celnych o informację o złożonych wnioskach o zwrot oraz o czasowe zawieszenie stosowania art. 236 kodeksu celnego. Następnie przyjęła ona rozporządzenia wykonawcze, w których ocenia wnioski o MET i IT eksportujących producentów, którzy nie zostali objęci pierwotną próbą.

39 Ibidem, pkt 52.

40 Ibidem, pkt 55.

41 Postanowienie C-361/14 P, EU:C:2016:434.

42 Ibidem, pkt 38.

79. Można by dyskutować, czy odesłanie do „pozostałych kryteriów" w art. 14 ust. 1 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r. pozwalało Komisji na przyjęcie *wszystkich* środków ustanowionych w rozporządzeniu wykonawczym 2016/223. Jednakże nawet gdyby nie było ono właściwe lub gdyby było ono dysproporcjonalne, to nie z tego powodu Komisja dopuściła się wady powodującej nieważność (z powodu braku podstawy prawnej) przy przyjmowaniu tego rozporządzenia wykonawczego.

80. Ponownie należy cofnąć się do braku, który spowodował nieważność rozporządzenia nr 1472/2006, którym zostały ustanowione ostateczne cła antydumpingowe od przywozu obuwia w wysokości od 9,7% do 16,5%. Trybunał nie orzekł, iż owe należności celne były nieważne, a jedynie, że Komisja powinna była zbadać odpowiednie wnioski w celu zbadania, czy również w stosunku do skarżących obowiązywały warunki gospodarki rynkowej. Jedynie po takiej ocenie i po takim sprawdzeniu można by było wykazać, czy stawką mającą zastosowanie do każdego z wnioskodawców była stawka jedna (16,5%), czy też druga (9,7%).

81. W ten sposób ponowne wszczęcie postępowania po wydaniu wyroków stwierdzających nieważność byłoby zarówno logiczne, jak i obowiązkowe, ponieważ należałoby udzielić odpowiedzi na złożone wnioski, rozstrzygając, czy niektóre z nich powinny zostać objęte niższą stawką (9,7%) zamiast ogólnej stawki, którą do nich zastosowano (16,5%). Podstawa prawna dla wydania owej ostatecznej decyzji była w rzeczywistości tą samą podstawą, która upoważniała ją wcześniej (2006 r.) do ustalenia ostatecznego cła antydumpingowego.

82. Rozporządzenie wykonawcze 2016/223 jest jedynie instrumentem służącym planowi ostatecznego poboru odpowiednich ceł antydumpingowych. Opierając się na kryteriach skuteczności, zmierza ono do uniknięcia niepotrzebnych ocen wniosków o MET i IT, po tym, jak czasowo zawieszone zostały zwroty kwot, których zgodność z prawem zależy od dokonania tych ocen.

2. W przedmiocie kompetencji Komisji

83. Postanowienie odsyłające wyraża wątpliwość co do kompetencji Komisji do przyjęcia rozporządzenia wykonawczego 2016/223, ponieważ w chwili, w której wydane zostały rozporządzenia antydumpingowe uznane przez Trybunał za nieważne, owa kompetencja przysługiwała Radzie [43].

84. W tej samej dziedzinie ceł antydumpingowych Trybunał odniósł się do działania instytucji w ramach granic ich kompetencji w wyroku Komisja/McBride i in. [44], w którym należy zwrócić uwagę na następujące stwierdzenia:

– „[…] jeśli przestrzeganie zasad dotyczących stosowania aktu prawnego w czasie oraz wymogów związanych z zasadami pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań nakazuje stosowanie norm prawa materialnego obowiązujących w momencie wystąpienia stanu faktycznego w niniejszej sprawie, choćby te normy już nie obowiązywały w momencie wydania aktu przez instytucję Unii, to jednak przepis stanowiący podstawę prawną aktu i uprawniający instytucję Unii do przyjęcia aktu musi obowiązywać w momencie jego wydania. Podobnie procedura przyjęcia tego aktu powinna zostać przeprowadzona zgodnie z normami obowiązującymi w chwili przyjęcia aktu" [45].

43 Odesłanie prejudycjalne wskazuje na art. 23 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r. w celu uzasadnienia stosowania podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 1996 r. Niemniej jednak przeniesienie kompetencji nastąpiło w drodze późniejszej reformy, co czyni bez znaczenia powołanie się na ów artykuł.

44 Wyrok z dnia 14 czerwca 2016 r., C-361/14 P, EU:C:2016:434.

45 Ibidem, pkt 40.

– „Wspomniane orzecznictwo [46] pozwala na stosowanie norm prawa materialnego obowiązujących w chwili wystąpienia okoliczności faktycznych według norm proceduralnych obowiązujących w momencie przyjęcia danego aktu, o ile podstawa prawna upoważniająca instytucję do działania obowiązuje w chwili przyjęcia tego aktu” [47].

85. Podstawowe rozporządzenie antydumpingowe z 1996 r. przyznawało Radzie kompetencję do przyjęcia rozporządzenia ustanawiającego ostateczne cło antydumpingowe (art. 9 ust. 4), podobnie jak uczyniło to podstawowe rozporządzenie antydumpingowe z 2009 r. (art. 9 ust. 4).

86. Niemniej jednak takie przyznanie kompetencji zostało zmienione rozporządzeniem (UE) nr 37/2014 [48], po to, aby między innymi przyznać je Komisji. Mimo że art. 3 rozporządzenia nr 37/2014 przewiduje szereg przypadków, w których akt ten nie znajduje zastosowania [49], to jednak żaden z nich nie znajduje zastosowania w niniejszym przypadku, ponieważ ponownie wszczęto postępowanie po wejściu tego rozporządzenia w życie. W związku z tym, po tym, jak rozporządzenie wykonawcze 2016/223 weszło w życie i zostało przyjęte, Komisja była, zgodnie z orzecznictwem opisanym w powyższym punkcie, instytucją uprawnioną do wydania aktu naprawiającego sprzeczność z prawem.

87. Jak już wskazałem powyżej, w niniejszej sprawie nie mamy do czynienia z okolicznością, która miała miejsce w wyroku Komisja/Mc Bride i in. [50], lecz przeciwnie, ze zmianą przyznania kompetencji na rzecz Komisji, do której należy stosowanie odpowiednich przepisów prawa materialnego i proceduralnego obowiązujących, odpowiednio, w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych i w chwili wydania aktu [51].

3. Zawieszenie skuteczności art. 236 kodeksu celnego

88. Artykuł 236 kodeksu celnego nie wymienia zawieszenia postępowań o zwrot wpływów należności celnych, które zostały uznane za nienależne. Sądzę jednak, że literalna wykładnia tego przepisu może zostać dostosowana w przypadku, gdy chodzi o zwroty, których dotyczy (uprzedni) wyrok Trybunału.

89. Reperkusje praktyczne rozporządzenia wykonawczego 2016/223 spoczywają z jednej strony na krajowych organach celnych, a z drugiej strony na importerach, którzy chcieliby uzyskać zwrot zapłaconych ceł antydumpingowych.

46 Powołuje się on na wyroki: z dnia 29 marca 2011 r., ArcelorMittal Luxembourg/Komisja i Komisja/ArcelorMittal Luxembourg i in. (C-201/09 P i C-216/09 P, EU:C:2011:190); z dnia 25 października 2007 r., SP i in. /Komisja (T-27/03, T-46/03, T-58/03, T-79/03, T-80/03, T-97/03 i T-98/03, EU:T:2007:317).

47 Wyrok z dnia 14 czerwca 2016 r., Komisja/McBride i in. (C-361/14 P, EU:C:2016:434, pkt 45).

48 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 stycznia 2014 r. zmieniające niektóre rozporządzenia dotyczące wspólnej polityki handlowej w odniesieniu do procedur przyjmowania niektórych środków (Dz.U. 2014, L 18, s. 1), które weszło w życie 30 dni po jego ogłoszeniu w dniu 21 stycznia 2014 r.

49 Są to „procedury wszczęte w celu przyjmowania środków przewidzianych w rozporządzeniach wymienionych w załączniku do niniejszego rozporządzenia, w przypadku gdy, w momencie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia lub przed jego wejściem w życie: a) Komisja przyjęła akt; b) wymagane jest przeprowadzenie konsultacji na podstawie jednego z rozporządzeń wymienionych w załączniku i takie konsultacje zostały rozpoczęte; lub c) wymagany jest wniosek na podstawie jednego z rozporządzeń wymienionych w załączniku i Komisja przyjęła taki wniosek”.

50 Wyrok z dnia 14 czerwca 2016 r., C-361/14 P, EU:C:2016:434.

51 Znaczenie w niniejszej sprawie ma również cytat z pkt 63 wyroku z dnia 29 marca 2011 r., ArcelorMittal Luxembourg/Komisja i Komisja/ArcelorMittal Luxembourg i in. (C-201/09 P i C-216/09 P, EU:C:2011:190), w myśl którego „zgodnie z zasadą wspólną systemom prawnym państw członkowskich, której korzenie sięgają prawa rzymskiego, w razie zmiany przepisów prawnych należy zapewnić ciągłość struktur prawnych, chyba że prawodawca wyraził odmienną wolę”.

90. Jeżeli chodzi o organy celne państw członkowskich (z których żadne nie zaskarżyło rozporządzenia wykonawczego 2016/223 jako naruszającego ich kompetencje), nie należy zapominać o tym, że cła antydumpingowe stanowią część przychodów własnych Unii [52]. Jak wskazałem w opinii w sprawie Wortmann [53], „[z]asoby własne […] zarządzane są zgodnie ze schematem, w którym organy administracji państw członkowskich zajmują się ich ustalaniem i pobieraniem dzieląc się przychodami z Unią. Państwo działa zatem jako narzędzie instytucji Unii Europejskiej. Z okoliczności tej można wywieść, że krajowe organy administracji są w szczególny sposób związane wyrokiem stwierdzającym nieważność rozporządzenia w sprawie ceł antydumpingowych, co dodatkowo uzasadnia konieczność wzięcia przez sąd pod uwagę orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości w tym zakresie oraz kryteria wykonania wyroków zawarte w art. 266 TFUE".

91. W tym kontekście, w którym krzyżują się zakresy kompetencji organów publicznych uczestniczących w procesie definiowania ceł antydumpingowych, zarządzania nimi i ich poboru, wydaje mi się trudne wykluczyć, że działania Komisji po wydaniu wyroku stwierdzającego nieważność (lub wyroku prejudycjalnego dotyczącego nieważności) rozporządzenia antydumpingowego nie będą mogły wywierać wpływu na zachowanie krajowych organów celnych.

92. Zarówno wniosek o zwrot nienależnych ceł antydumpingowych, jak i ich wcześniejszy pobór mają swoje podwaliny w ustaleniu, które wcześniej uczyniła Komisja. Zaklasyfikowanie jako nienależne jest w sposób nierozerwalny związane z brakiem pokrycia prawnego, to znaczy z nieważnością zarówno pojedynczej decyzji, która je nałożyła, jak i aktu normatywnego, na którego podstawie zostały one ustanowione. Ta druga sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie.

93. Wiadomo, że orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii [54] ustanowiło jednomyślną zasadę, zgodnie z którą podatnik, który nienależnie zapłacił kwoty pieniężne wymagane z naruszeniem prawa Unii, jest wierzycielem, jeżeli chodzi o ich zwrot.

94. Konkretyzacja pojęcia „nienależne" powinna nastąpić w niniejszym przypadku w związku z sentencją i uzasadnieniem wyroku stwierdzającego nieważność rozporządzenia nr 1472/2006 i rozporządzenia wykonawczego nr 1294/2009. O ile, o czym była już mowa powyżej, owo stwierdzenie nieważności wynika stąd, że Komisja ustaliła cło antydumpingowe bez indywidualnej oceny wniosków eksportujących producentów o MET i o IT (jedynie oceniła ona jedną próbę), to jednak popełnione naruszenie miało miejsce w szczególnym momencie postępowania i nie można było go naprawić zgodnie z wyżej wymienionym orzecznictwem.

95. Zasadniczo zatem, zgodne z prawem jest ponowne wszczęcie postępowania na etapie, na którym doszło do naruszenia prawa, tak jak uczyniła to Komisja. Czy w związku z tym instytucja ta naruszyła art. 236 kodeksu celnego nakładając na organy krajowe okres oczekiwania w celu zbadania, czy należało zwrócić nienależnie pobrane kwoty?

96. Moim zdaniem nie. Z uwagi na sformułowania wyroku, który stwierdził nieważność rozporządzeń, nie wiadomo było w rzeczywistości, czy zapłacone kwoty były „nienależne", czy nie. Trybunał Sprawiedliwości orzekł co do iter przed wydaniem decyzji, jednakże nie co do jej istoty (to znaczy, co do kwoty ceł antydumpingowych podlegających zapłacie).

52 Budżet ogólny Unii Europejskiej na rok 2016 (Dz.U. 2016, L 48, s. 1) zawiera w tytule „Zasoby własne" (s. 36) rozdział 12, „Cła i inne opłaty celne, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. a) decyzji 2007/436/WE, Euratom", które wraz z cłami pobieranymi na podstawie Wspólnej taryfy celnej stanowią „inne cła, które zostały lub zostaną ustanowione przez instytucje Unii Europejskiej w odniesieniu do handlu z państwami trzecimi".

53 Opinia w sprawie Wortmann (C-365/15, EU:C:2016:663, pkt 65).

54 Wyroki: z dnia 8 marca 2001 r., Metallgesellschaft i in. (C-397/98 i C-410/98, EU:C:2001:134); z dnia 12 grudnia 2006 r., Test Claimant in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774); z dnia 19 lipca 2012 r., Littlewoods Retail i in. (C-591/10, EU:C:2012:478); z dnia 27 września 2012 r., Zuckerfabrik Jülich i in. (C-113/10, C-147/10 i C-234/10, EU:C:2012:591); z dnia 18 kwietnia 2013 r., Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250).

97. W celu rozstrzygnięcia niejasności co do istoty, co do która jeszcze nie orzeczono, Komisja powinna ponownie otworzyć postępowanie od chwili, w której nastąpiło naruszenie prawa, i ocenić wnioski o MET i IT każdego z eksporterów. W czasie trwania tego postępowania wydaje mi się rozsądne, aby krajowe organy zawiesiły swoją decyzję w oczekiwaniu na decyzję Komisji. Do tego czasu bowiem nie mogą z całą pewnością wiedzieć, czy zapłacone cło antydumpingowe było nienależne oraz w jakim zakresie [55].

98. Z perspektywy importerów wnoszących o zwrot jest oczywiste, że nadal nie otrzymają oni dochodzonych pieniędzy do czasu zakończenia przez Komisję postępowania. Niemniej jednak, jak orzekł Trybunał [56], „[g]dy należności celne przywozowe, włącznie z cłami antydumpingowymi, podlegają zwrotowi z tego względu, że zostały one pobrane z naruszeniem prawa Unii – co winno zostać zweryfikowane przez sąd krajowy – państwa członkowskie są na podstawie prawa Unii zobowiązane względem podmiotów mających prawo do zwrotu do zapłaty związanych z tym zwrotem odsetek, liczonych od dnia zapłaty przez owe podmioty należności celnych podlegających zwrotowi".

99. Tym samym żadna *rzeczywista* szkoda dla importera nie wynika z zawieszenia, ponieważ jeżeli na koniec okaże się, że cła przywozowe zostały „pobrane w sposób sprzeczny z prawem Unii", ich zwrotowi będzie musiała towarzyszyć zapłata odsetek od dnia ich zapłaty do dnia ich zwrotu, co rekompensuje jakiekolwiek opóźnienie.

100. Wreszcie, oceniając decyzję o zawieszeniu postępowania w celu uzyskania zwrotu z punktu widzenia zasady proporcjonalności, uważam, że nie narusza ona tej zasady. Alternatywą był zwrot tych kwot w celu, w odpowiednim przypadku, ponownego ich dochodzenia po zbadaniu wniosków o MET i IT. Powtarzam – bardziej adekwatne wydaje mi się utrzymanie status quo, ponieważ (ewentualne) wynagrodzenie za utratę posiadania pieniędzy w trakcie rozstrzygania przez Komisję jest zagwarantowane wymagalnością odsetek.

4. W przedmiocie zakresu oceny wniosków o MET i IT oraz obowiązywania w czasie rozporządzenia wykonawczego 2016/223

101. Komisji zarzuca się, że w rozporządzeniu wykonawczym 2016/223 ograniczyła ocenę wniosków o MET i IT do niektórych eksportujących producentów, nie rozpatrując ich wszystkich, co mogło spowodować naruszenie wykonywanego wyroku.

102. Nie zgadzam się z taką interpretacją. Komisja opiera się na racjonalnych względach praktycznych, otwierając swoje dochodzenie jedynie w stosunku do wniosków, których treść mogła dotyczyć importerów, którzy wnieśli o zwrot ceł antydumpingowych. Dla konkretnego przypadku, którego dotyczy pytanie prejudycjalne, sprzeciw byłby zasadny, gdyby rozporządzenie wykonawcze 2016/223 zakazywało, aby wnioski o MET i IT eksporterów obuwia nabytego od Deichmanna zostały włączone do oceny – co nie ma miejsca.

55 Sam sąd odsyłający w pkt 40 postanowienia wydaje się intuicyjnie dochodzić do takiego rozwiązania w chwili, gdy twierdzi, że w celu ponownego wprowadzenia cła antydumpingowego wystarczyłoby zbadanie wniosków o MET i IT na podstawie art. 2 ust. 7 lit. c) rozporządzenia nr 384/96, i co do zasady nowe rozporządzenie nie było konieczne, ponieważ należało jedynie rozpatrzyć odpowiednie wnioski, które znajdowały się w posiadaniu Komisji.

56 Wyrok z dnia 18 stycznia 2017 r., Wortmann (C-365/15, EU:C:2017:19, sentencja).

103. Czy rozporządzenie wykonawcze 2016/223 narusza zasady pewności prawnej i niedziałania wstecz (które leżą u podstaw zarówno art. 10 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 1996 r., jak i art. 10 podstawowego rozporządzenia antydumpingowego z 2009 r.) lub zasadę przedawnienia zawartą w art. 221 ust. 3 kodeksu celnego [57]?

104. Uważam, że nie narusza. Orzecznictwo Trybunału dopuszcza, o czym była mowa, aby instytucje ponownie otwierały postępowanie dotknięte stwierdzeniem nieważności, pod warunkiem że stosowany będzie przepis obowiązujący w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych, że przestrzegana będzie procedura przygotowawcza obowiązująca w chwili wydawania nowego aktu oraz że na tę chwilę instytucji przysługiwać będzie kompetencja.

105. Retroaktywność nie oznacza, że późniejszy przepis będzie miał zastosowanie do już ukształtowanej sytuacji prawnej. Nie ma to miejsca w niniejszej sprawie, ponieważ stosowanymi przepisami są właśnie przepisy obowiązujące w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych, a stawki ceł antydumpingowych nie ulegają zmianie. Jedyną otwartą kwestią jest to, czy zgodnie z tymi przepisami odpowiednie kwoty powinny zostać dostosowane do jednej stawki celnej (ogólnej), czy też do drugiej (obniżonej), w zależności od statusu eksportera, który wniósł o MET lub IT. Końcowy wynik wyrażony zostanie w saldzie, które, jeżeli będzie korzystne dla importera, przyzna temu importerowi prawo do uzyskania zwrotu bez utraty wartości, ponieważ ów zwrot zostanie powiększony o odsetki należne od dnia nienależnej zapłaty.

106. W związku z przedawnieniem argumentacja jest analogiczna do tej wspomnianej przy ocenie stosowania art. 236 kodeksu celnego w kontekście wykonania wyroku. Od momentu rozpoczęcia dyskusji co do ważności rozporządzeń, na których opierało się ustalenie cła antydumpingowego, doszło do sytuacji zawieszenia. Pobrane należności celne uzależnione były od wyroku, który miał zostać wydany. Po wydaniu wyroku jego treść ma zastosowanie do wszystkich tych sytuacji, dotąd tymczasowych, które powinny zostać zrewidowane w celu ich dostosowania do tego wyroku.

107. Owa tymczasowość odgrywa zrównoważoną rolę w dwóch kierunkach. Importerzy próbują powołać się na art. 221 ust. 3 kodeksu cywilnego w celu ograniczenia wykonywania uprawnień Komisji i organów krajowych do wskazanego tam trzyletniego okresu. Jednakże jeżeli dopuszczono by ich tezę, tak jak twierdzi Deichmann, można by również podnieść, że po upływie czasu należałoby także uznać za wygasłe jego prawo do dochodzenia zwrotu nienależnych wpływów, ponieważ upłynął już trzyletni termin przewidziany w art. 236 ust. 2 tego kodeksu. Automatyczne stosowanie terminów, bez uwzględnienia przerywającego wpływu, jaki wywierają na nie czynności sądowe i wynikające z nich czynności administracyjne, naruszałoby skuteczność wyroków, ponieważ upływ czasu czyniłby je niewykonalnymi we wszystkich przypadkach, w których orzeczenie stałoby się prawomocne po upływie tego terminu.

108. Oczywiście, jak wspomina się w postępowaniu odsyłającym, decyzją wykonawczą z dnia 18 marca 2014 r. [58] Rada nie przyjęła propozycji rozporządzenia wykonawczego przedstawionego przez Komisję w wykonaniu wyroku Brosmann Footwear (HK) i in./Rada [59]. Decyzja ta była oparta na art. 221 ust. 3 kodeksu celnego oraz na odrzuceniu rzekomego ponownego oclenia z mocą wsteczną.

57 Na rozprawie Deichmann twierdził, że możliwość nałożenia ceł antydumpingowych wygasła w dniu 31 marca 2011 r. Należy jednak uwzględnić, że skorygowane płatności odpowiadają przywozom dokonanym przed tą datą. Nie wszczęto nowych postępowań o ustalenie ceł antydumpingowych. Po tym, jak zostały one zaskarżone i stwierdzono nieważność podstawy obliczenia wcześniejszego poboru ceł (rozporządzenie nr 1472/2006 i rozporządzenie wykonawcze nr 1294/2009), zostają one jedynie zrewidowane w celu usunięcia bezprawności stwierdzonych w wyroku.

58 Decyzja wykonawcza Rady 2014/149/UE z dnia 18 marca 2014 r. odrzucająca wniosek w sprawie rozporządzenia wykonawczego nakładającego ponownie ostateczne cło antydumpingowe oraz stanowiącego o ostatecznym pobraniu cła tymczasowego nałożonego na przywóz niektórych rodzajów obuwia ze skórzanymi cholewkami pochodzących z Chińskiej Republiki Ludowej i wyprodukowanych przez Brosmann Footwear (HK) Ltd, Seasonable Footwear (Zhongshan) Ltd, Lung Pao Footwear (Guangzhou) Ltd, Risen Footwear (HK) Ltd i Zhejiang Aokang Shoes Co. Ltd (Dz.U. 2014, L 82, s. 27).

59 Wyrok z dnia 2 lutego 2012 r., Brosmann Footwear (HK) i in./Rada (C-249/10 P, EU:C:2012:53).

109. Nie sądzę jednak, że owa decyzja Rady wiąże Komisję po tym, jak uzyskała ona kompetencję do decydowania, ponieważ wcześniejsze uzasadnienie różni się od obecnego. Jak stanowi motyw 10 rozporządzenia wykonawczego 2016/223, decydujące znaczenie miało wówczas to, że właściwe organy celne dokonały zwrotu należności celnych zgodnie z art. 236 kodeksu celnego, podczas gdy obecnie taki zwrot nie miał miejsca.

110. Zawisłość postępowań sądowych dotyczących rozporządzeń antydumpingowych uniemożliwia twierdzenie co do naruszenia pewności prawa. Spór był publiczny i oznaczał, że pobór należności zależał od tego, jak zakończą się odpowiednie postępowania [60].

5. W przedmiocie postępowania oraz środków dowodowych służących rozstrzygnięciu wniosków o MET i IT

111. Postanowienie odsyłające kwestionuje niektóre aspekty związane procedurą oceny i próby wniosków o MET i IT.

112. Niemniej jednak uważam, że chodzi o przedwczesne argumenty. Rozporządzenie wykonawcze 2016/223, o czym była mowa powyżej, ma na celu przygotować [61] postępowanie w sprawie oceny wniosków o MET i IT, które nie zostały początkowo ocenione. Debata w przedmiocie warunków, na jakich zostanie przeprowadzone to postępowanie, oraz w przedmiocie większych i mniejszych trudności dowodowych, jakie w nim powstaną z uwagi na czas, jaki upłynął od dnia złożenia owych wniosków, będzie należała do ewentualnego zaskarżenia późniejszych rozporządzeń wykonawczych [62].

113. W tych ostatnich rozporządzeniach – które zostały już opublikowane [63] – Komisja „ponownie nałożyła" ostateczne cła antydumpingowe po zbadaniu wniosków każdego z eksportujących producentów, argumentów przedsiębiorstw, których wnioski te dotyczyły, oraz dowodów złożonych do akt. Ustalenie tego, czy dochodząc do takiego ostatecznego rezultatu, Komisja działała zgodnie z prawem, możliwe jest jedynie po ocenie poszczególnych etapów postępowania, które doprowadziły do przyjęcia tych nowych rozporządzeń wykonawczych.

VI. Wnioski

114. Zgodnie z powyższym proponuję udzielić odpowiedzi Finanzgericht Düsseldorf (sądowi ds. finansowych w Düsseldorfie, Niemcy) w następujący sposób:

Ocena pytania prejudycjalnego nie wykazała żadnego aspektu, który mógłby mieć wpływ na ważność rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2016/223 z dnia 17 lutego 2016 r. ustanawiającego procedurę oceny niektórych wniosków o traktowanie na zasadach rynkowych i o indywidualne traktowanie składanych przez producentów eksportujących z Chin i Wietnamu i wykonującego wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawach połączonych C-659/13 i C-34/14.

60 W październiku 2013 r. Komisja w drodze zawiadomienia opublikowanego w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* (Dz.U. 2013, C 295, s. 6) ogłosiła, że postanowiła wznowić postępowanie antydumpingowe na tym etapie, na którym wystąpiła niezgodność z prawem, oraz zbadać, czy w okresie od 1 kwietnia 2004 r. do 31 marca 2005 r. w odniesieniu do wnioskodawców panowały warunki gospodarki rynkowej, i wezwała zainteresowane strony do zgłoszenia się.

61 Na rozprawie Komisja podniosła, że wymóg udzielenia informacji przez organy celne miał na celu jedynie identyfikację eksportujących producentów, których dotyczyło postępowanie. W ten sposób można było badać dokumentację przedstawioną przez każdego składającego pierwotne wnioski o MET i IT, unikając zwłoki, jaka wiązałaby się z uwzględnieniem przypadków, w których brak było wniosków o zwrot.

62 Przed Sądem toczy się sprawa w sprawie skargi T-154/17, wniesionej przez Deichmanna przeciwko rozporządzeniu wykonawczemu Komisji (UE) 2016/2257 z dnia 14 grudnia 2016 r. nakładającemu ponownie ostateczne cło antydumpingowe oraz stanowiącemu o ostatecznym pobraniu cła tymczasowego nałożonego na przywóz niektórych rodzajów obuwia ze skórzanymi cholewkami pochodzących z Chińskiej Republiki Ludowej oraz wyprodukowanych przez Chengdu Sunshine Shoes Co. Ltd., Foshan Nanhai Shyang Yuu Footwear Ltd. i Fujian Sunshine Footwear Co. Ltd. i wykonującemu wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawach połączonych C-659/13 i C-34/14.

63 Zobacz przypis 21.